

AMI A CSELÉDKÖNYVBŐL KIMARADT

Minden okom megvan feltételezni, hogy az olvasó alapos ember és így akkor, amikor először vett fel háztartási alkalmazottat, gondosan elolvasta a »Szolgálati könyv« első 19 oldalán található »Kivonat a cseléd és gazda közötti viszonyt szabályozó x8j6-iki XIII. törvénycikkelyből« című rész 118 paragrafusát. Bizonyosan sajnálattal állapította meg már akkor, hogy a jogok és kötelességek felsorolása mellől hiányzanak a »gyakorlati utasítások«, amelyeket hosszú évek tapasztalatai alapján azután így alakított ki önmagában:

119. §. *Mindenkinek olyan cselédje van, amelyt megérdemel.* Nem hiszünk a balszerencsében, amely miatt valaki »nem tud évek óta rendes lányt kapni«. Ahol gyakori a változás a háztartási alkalmazott személyében, ott rendszerint nem a Maris, a Julis és a Boris a hibás, hanem — a »hely« maga.

120. §. *Türelem ideális cselédet terem.* Az a szegény lány (vagy fiú) vadidegenbe csöppent, s nem tanulhatja meg két óra alatt az összes házi szokásokat, amelyeket mi magunk is tíz-húsz-

negyven év alatt építettünk ki magunk körül, mondjuk, rendszerré, de mondhatnánk azt is, hogy — hóborttá. Új seprű amúgyis igyekszik jól seperni, majd gyorsan megtanulja, hogy mennyi cukrot tesztek a kávéba, hol tartjátok a cipőhúzó és hányra kell készen lenni a vacsorának, ha a ház asszonya elmegy két órát römizni. (És ne várd azt se, hogy magától jöjjön rá minden kívánságodra. Néma gazdának ...)

121. % *Nézz a tükörbe!* Ne csodálkozz, ha a szobalány kezd gondosabban Öltözködni és divatproblémák iránt érdeklődni, vásárnap rúzszt rak az ajkára, vacsora után cigarettára gyújt (de persze csak a szobájában!!), érdeklődést mutat a kártya iránt, szeret regényt olvasni. Hátha csak mimikri ez!? A jó háztartási alkalmazott a maga gazdáit tartja a legkülönb embereknek és csak természetes, hogy életük apróságaiiban is igyekszik utánozni őket. (A cigaretta, a regény és a rúzs még mindig sokkal kisebb baj, mintha a háztartási alkalmazott lustának, füllentő természetűnek bizonyul.

Ezzel persze nem akarunk még semmit se mondani; kivételek erősítik meg mindig a szabályt.)

122. § *Veled ez nem fordul elő?* Általában, ha a cseléd munkáját (vagy magánéletét) vizsgálod, gondold mindig a magadéra! Le-
küldted a fűszereshez és amíg visszajött,

másfél óráig — no legyünk őszinték, csak negyven percre — kellett várnod; mi persze sohasem késünk el a hivatalból s ha délelőtt külső megbízatásunk van, versenyfutó-tempóban rohanunk vissza az irodába?! Eltört egy poharat; a mi kezünkől még sohasem esett ki semmi, mint ahogy még soha életünkben nem felejtettünk el semmit és nem akartunk soha semmit... elbliccelni! — Persze mindez távolról sem érinti azt a jogunkat, sőt kötelességünket, hogy alkalmazottunkat hibáira, mulasztásaira figyelmeztessük. Hiszen minket is figyelmeztetnek.

123. §. *Ő is ember.* Még pedig nemcsak lelkületében, érzéseiben, hanem fizikumában is. Teljesen felesleges tehát, hogy úrnő inasa, úr szolgálója előtt meztelenül vagy igen hiányos öltözékben mutatkozzék. A rabszolgáknak talán nincs nemük, de a demokratikus társadalomban élő és egyforma jogokkal szerződő háztartási alkalmazottaknak igenis van. Ezt nem szabad elfelejteni.

De elég tudni és nem kell észrevenni!

124. §. *Viszont.* Viszont ne felejtsd el, hogyha élettanilag és jogilag egyenlők vagytok is, szellemi téren képzettségednél fogva jóval fölötte állasz. Felesleges tehát, hogy vicceket mesélj neki, tréfálkozz vele, mert valószínűleg úgysem fogja finom élceidet megérteni. Ezért jobb esetben szellemtelen embernek fog tartani, ha pedig megérti — a rosszabbik eset —, pajtásának.

125. §. *Nicht vor dem ...* Ugyanígy felesleges őt beavatni a család (és rokonság) ügyeibe. Sor se kerülhessen arra, hogy ő mondja el magánélete féltett titkait! Tarts határt tehát abban a kötelességedben, hogy őt ügyes-bajos dolgaiban tanácsoddal segíted.

Minden embernek lelki szüksége, hogy mással gondolatokat cseréljen. A pesti *bérház* kasztrendszere folytán a cselédek egymás között keresnek társaságot, jobb ez így, kár is volna megtiltani. De ne vedd zokon, ha rólad is beszélnek, hiszen kollégáiddal te is megbeszéled főnököd magánügyeit. De éppen ezért csupán a te közlékenységédtől függ, hogy szomszédaid mennyit tudnak

meg anyagi és egyéb viszonyaidról!...

126. §. *Nagyságos* ... A francia »madame«-nak a »nagyságos asszony« felel meg a magyarban. Ha az asszony nagyságos, persze hogy férje is az. Ezen az alapon »bitorolja« a nagyságos címet (levélcímeiken és otthon) sok százezer magyar állampolgár. Kis törvénytelenység, megbocsátható (a háztartási alkalmazott nem is tud róla), sokkal inkább el lehet nézni, mint a »kezécsókolom nagyságos úr« köszönést, az alkalmazott letegezését * és — *last but not least* — férfi-munkaadó részéről a kézcsók megengedését. Mondják, hogy mindez »szép régi magyar hagyomány.« Lehet, hogy az volt, de a jobbágyság intézményét 1848-ban eltörölték.

127. §. *A jó modor*. Háztartási alkalmazottal szemben is kötelez. Kár kiabálni, rendőrségre hivatkozni, kirúgással fenyegetőzni. Kinek van szüksége arra, hogy ellenséget szerezzen magának saját házában? A legsúlyosabb kifogásokat is meg lehet

mondani kultúremberi hangon, valószínűleg többet fog segíteni, mint a kiabálás, ha pedig nincs segítség — halkán is fel lehet mondani. Rögtöni hatálylallyal is, ha van elég pénz a zsebedben. Ne várj sok eredményt az

olyan felmondástól, amelyet magad se veszel komolyan. (Lásd: »A pásztorgyerek és a farkas« c. mesét.)

128. §. *Legyen szíves...* Furcsa, de így van. Ha valakit kérnek valamire, amit neki megparancsolni is lehet, szívesebben végzi el. Ha tehát gyors és jó elintézést akarsz, ne sajnáld személyzetedtől a »legyenszíves«-t.

... Nem tíz, de még száz paragrafust lehetne felírni, ha az olvasók összeülnének erről beszélgetni. De a cselédtéma nem »chic« és különben is minden szabálya benne van a biblia egyetlen mondatában: »Amit nem akarsz, hogy neked cselekedjenek az emberek, te se tegyed azt velük...«

